

รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย A Management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province

ศศิพงศ์ ชำนาญญา¹, สุวดี อูปปินใจ², สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Sasipong Chamnanya¹, Suwadee Ouppinjai², Somkiet Tunkaew³

Corresponding Author E-mail: sasipong.chamnanya@gmail.com

Received: 2024-03-03; Revised: 2024-03-07; Accepted: 2024-04-19

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามกับครูของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย จำนวน 60 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 2) สร้างรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีชื่อรูปแบบคือ “รูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่าง รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal Models) และรูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย (Subjective Models) สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชาเป็นฐาน ” ประกอบด้วย หลักการ 4 หลักการ วัตถุประสงค์ 3 ข้อ และองค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบ ประเมินรูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้, ศาสตร์พระราชา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Master's degree in Educational Administration Student, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ Co-Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research is to develop a management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province. The process involves 3 steps as follows: 1) Study the current, desired state and needs assessment of the administration of the Mae Fah Luang District Chiang Rai Province Learning Promotion Center using a questionnaire with 60 teachers of the Mae Fah Luang District Chiang Rai Province Learning Promotion Center, the average data and standard deviation and the priority index of essential needs were analyzed. 2) Create a learning promotion center management model using a structured interview form. In a seminar involving 7 experts, content analysis was conducted. 3) Evaluation of the management model of the Learning Promotion Center using the accuracy and feasibility assessment form by 15 stakeholders, the averages and standard deviation were analyzed. The research results were found as follows;

A Management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province found that there is a format name: “Integrated management model between formal and subjective for the Management model of Learning Promotion Center in Mae Fah Luang District Chiang Rai Province by adhering to the king’s philosophy base” as a base consisting of 4 principles, 3 objectives and 8 elements of the learning promotion center management model. The model evaluation for accuracy and feasibility is at a high level.

Keywords: Management model, Learning promotion center, The King’s Philosophy Base

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ฉบับนี้ ถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนคนไทยทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส จะสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจุดเด่นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเดิม จัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้” ที่จะขยายตัวรองรับทุกพื้นที่ ตอบโจทย์ความต้องการของคนยุคใหม่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มทักษะชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่และระดับประเทศ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ศาสตร์พระราชนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ช่วยแก้ไขปัญหามากมาย ในประเทศไทยที่เกิดขึ้น โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงได้สั่งสอนและปฏิบัติให้ดู เพื่อให้ประชาชนชาวไทยเดินตามรอย พระยุคลบาท ซึ่งจะทำให้ประเทศไทย และคนไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมีความสุขมั่นคง และยั่งยืน (อุดมพร อมรรธรรม . 2549) หากกล่าวถึงในการพัฒนาประเทศ การนำศาสตร์พระราชมานำสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนและมีความสุขได้นั้น แนวทางและวิถีของความพอเพียงเศรษฐกิจที่เป็นศาสตร์พระราชา ที่กำลังถูกพูดถึงอย่างมากในประเทศไทยโดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ ต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) - ฉบับที่11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการ ความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2559)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษาให้ผู้ด้อยโอกาสบนพื้นที่สูง ดอยตุง ดอยแม่สลอง ดอยหัวแม่คำ และเทอดไทย ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาสังคม ชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ภูมิปัญญาชาวบ้าน และชุมชน เพื่อขับเคลื่อนการดำรงชีวิต ยึดมั่นขนบธรรมเนียมวิถีชนเผ่า ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 สืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้า “ปลูกป่า สร้างคน” โดยมีการกิจที่สำคัญอย่างยิ่งในเป็นกำลังสำคัญที่จะสร้าง

การเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาของประเทศไทย รูปแบบการทำงานจึงต้องเป็นแบบบูรณาการทั้งแนวนานเดียวกัน และ แนวตั้ง ทั้งในกระทรวง และระหว่างกระทรวง ที่สำคัญ คือ ต้องทำงานร่วมกับภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง กรมส่งเสริมการเรียนรู้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่การเรียนรู้ของคนไทยตลอดช่วงชีวิต เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นให้กับประชาชนทุกคนได้” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยยกระดับจากสำนักงาน กศน. เป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ จัดการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน หรือผู้ซึ่งพ้นวัยที่จะศึกษาในโรงเรียนหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือทุรกันดาร มีโอกาสเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง และพัฒนาศักยภาพทักษะ ความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล ใฝ่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างมีความสุข กับเพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้นหรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดของหลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบการบริหาร เพื่อการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถพัฒนาการบริหารให้มีความเหมาะสมกับประเภทของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางการศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการและภาวะผู้นำทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) เป็นทฤษฎีการบริหารการศึกษาที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในแวดวงวิชาการบริหารการศึกษา เนื่องจากมีการทดสอบเชิงประจักษ์เบื้องต้นในระบบการศึกษาของสหราชอาณาจักร ซึ่งมีการอธิบายอย่างละเอียดผ่านตัวอย่างจริงจากโรงเรียนประถม มัธยม และวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ เวลส์ และอีกหลายประเทศใกล้เคียง ทั้งนี้พบว่ารูปแบบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) รูปแบบการทางการ 2) รูปแบบการมีส่วนร่วม 3) รูปแบบเน้นการเมือง 4) รูปแบบเน้นตัวบุคคล 5) รูปแบบกำกับดูแล และ 6) รูปแบบเน้นวัฒนธรรม โดยในแต่ละประเภทจะมีองค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบย่อย เพื่อใช้ในการจำแนกรูปแบบ ดังนี้ 1) ระดับชั้นในการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ธรรมชาติของ

กระบวนการตัดสินใจ 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม 7) ลักษณะของผู้นำ และ 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (Bush, 2003)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารงานโรงเรียน เป็นกรอบในการบริหารเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของศูนย์ส่งเสริมฯ ที่ตั้งไว้

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษากับศูนย์ส่งเสริมฯ และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

4. ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาข้อมูลเสริมในการวางแผนเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบการบริหาร ประกอบไปด้วย บริบทพื้นฐาน, วิสัยทัศน์, นโยบาย, และพันธกิจ

5. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา เป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมถึงเรื่อง เอกลักษณ์ของชนชาติไทย รวมทั้งแนวคิดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศซึ่งถือเป็นความสำคัญเร่งด่วน ที่จำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรมทุกด้าน ควบคู่กันไป

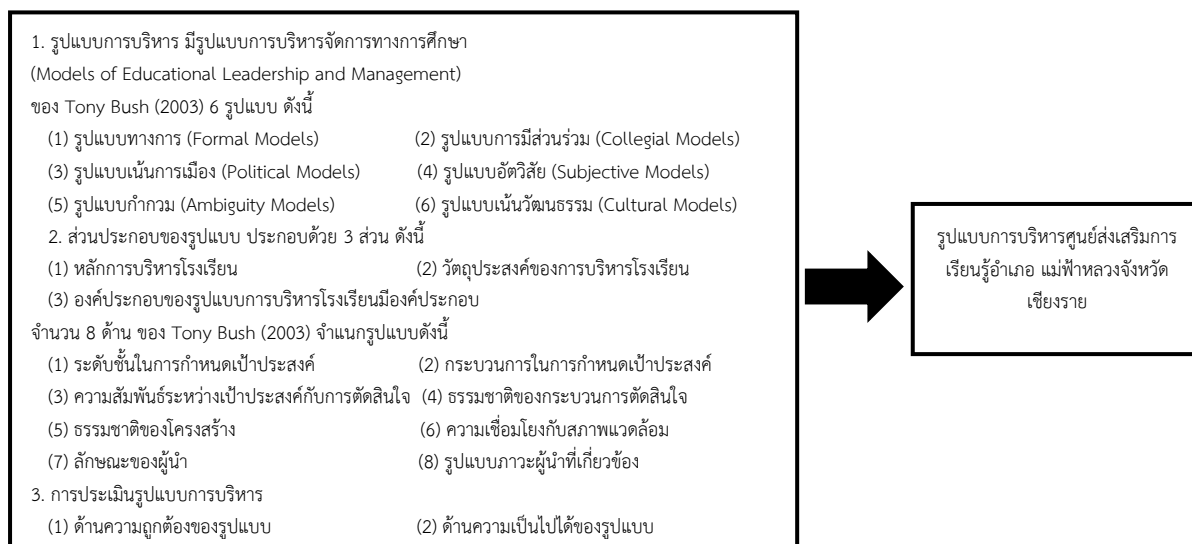
6. การพัฒนารูปแบบ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้สรุปและกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหาร พร้อมทั้งศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียน โดยการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และข้อมูลที่ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ (Joyce, & Weil, 1996; Phengsawat, 2010; Udomsree, 2015)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
จำนวน 70 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครู 69 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย
จำนวน 70 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครู 69 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากโปรแกรม
สำเร็จรูป Sample Size Calculator โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 95% ค่าความคาดเคลื่อน เท่ากับ 5% และค่า
สัดส่วนประชากร เท่ากับ 50% ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริม
การเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน
เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมี
ค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .659 - .784 แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน
ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัด
เชียงรายแบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบ
การบริหารสถานศึกษา จำนวน 20 ข้อ และ 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา จำนวน 48 ข้อจำนวนรวม
ทั้งสิ้น 68 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัด
เชียงรายใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจึงนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญ
ของความต้องการจำเป็น โดยใช้ Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) ในลำดับที่ 1 และ 2 (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ และมีความยินดี เต็มใจให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาโดยพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญจาก 3
กลุ่มความเชี่ยวชาญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านการบริหารงานโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มที่ 2 ด้านนโยบายการบริหารการศึกษา หรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

กลุ่มที่ 3 ด้านการวิจัยหรือผลงานวิชาการ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาเอก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วยผล การวิจัย
จากขั้นตอนที่ 1 (สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น) รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัด
เชียงราย และประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบ
การบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหาร
สถานศึกษา และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน ที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1.1 ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบาย และแผนด้านการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2 ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

1.3 ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .753 โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ตามแนวคิดการประเมินรูปแบบ ก่อนนำไปประยุกต์ใช้ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ และ 2) ด้านความเป็นได้ จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้มีเกณฑ์ผ่านการประเมินคือรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะต้องมีค่าไม่เกิน 1.00

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการ ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 6 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ, รูปแบบผู้ร่วมงาน, รูปแบบเน้นการเมือง, รูปแบบอัตวิสัย, รูปแบบคลุมเครือ และรูปแบบวัฒนธรรม และตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับขั้นในการกำหนดเป้าประสงค์, กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์, ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ, ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ, ลักษณะของโครงสร้าง, ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม, ลักษณะของผู้นำ และ แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังตารางที่ 1 - 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการ ของรูปแบบ การบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. รูปแบบการบริหารแบบ ทางการ (Formal Model)	3.79	0.850	มาก	4.03	0.756	มาก	.100	1
2. รูปแบบการบริหารแบบ ผู้ร่วมงาน (Collegial Model)	3.44	0.854	ปานกลาง	3.70	0.843	มาก	.075	4
3. รูปแบบการบริหารแบบ การเมือง (Politic Model)	3.63	0.860	มาก	3.92	0.800	มาก	.083	3
4. รูปแบบการบริหารแบบอัต วิสัย (Subjective Model)	3.74	0.036	มาก	4.02	0.022	มาก	.091	2
5. รูปแบบการบริหารแบบ คลุมเครือ (Ambiguity Mode)	2.89	1.320	ปานกลาง	2.61	1.339	กลาง	.038	6
6. รูปแบบการบริหารแบบ วัฒนธรรม (Cultural Model)	3.30	1.072	ปานกลาง	3.63	1.148	มาก	.074	5
ภาพรวม	3.51	0.351	มาก	3.68	0.538	มาก		

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิด และ หลักการของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) และความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบทางการ ($PNI_{Modified} = .100$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหาร ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ระดับของการกำหนด เป้าประสงค์	3.72	1.121	มาก	3.66	1.074	มาก	.041	4
2. กระบวนการกำหนด เป้าประสงค์	3.33	1.188	ปานกลาง	3.58	1.209	มาก	.073	1
3. ความสัมพันธ์ระหว่าง เป้าประสงค์กับการตัดสินใจ	3.29	1.117	ปานกลาง	3.47	1.408	มาก	.044	3
4. ลักษณะของกระบวนการ ตัดสินใจ	3.39	0.837	ปานกลาง	3.61	0.842	มาก	.040	5
5. ลักษณะของโครงสร้าง	3.72	0.929	มาก	3.81	1.102	มาก	.023	8
6. การเชื่อมโยงกับ สภาพแวดล้อม	3.33	1.330	ปานกลาง	3.48	1.411	กลาง	.034	7

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
7. ลักษณะของภาวะผู้นำ	3.48	1.235	ปานกลาง	3.66	1.135	มาก	.049	2
8. รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง	3.40	1.134	ปานกลาง	3.44	1.281	มาก	.036	6
ภาพรวม	3.45	0.138	ปานกลาง	3.59	0.141	มาก		

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยรวม พบว่า พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ ($PNI_{Modified} = .073$)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหาร

รูปแบบการบริหารที่สร้างขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่าง รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal Models) และรูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย (Subjective Models) สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชาเป็นฐาน” โดยรูปแบบที่ได้สร้างขึ้น เป็นการพัฒนารูปแบบที่อิงจากผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1

2.2 หลักการบริหาร

2.2.1 หลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2.2 หลักความเสมอภาคและเท่าเทียม การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของทุกคน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนในอำเภอแม่ฟ้าหลวงสามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดเพศ วัย ฐานะ เชื้อชาติ หรือศาสนา

2.2.3 หลักบูรณาการและมีส่วนร่วม การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง

2.2.4 หลักความยั่งยืน การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2.3.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ยึดมั่นในศาสนา ขาดิ พระมหากษัตริย์ มีวินัย เคารพกฎกติกา รู้จักการเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ มีจิตสาธารณะ

2.3.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีความรู้ ความสามารถ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.3.3 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีทักษะการประกอบอาชีพ สามารถจัดการทรัพยากร อย่างยั่งยืน มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2.4.1 ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ระดับสถานศึกษา โดยใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้บริหาร สามารถนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบท พัฒนากลยุทธ์และวิธีการ ดำเนินงาน แก้ปัญหาและอุปสรรค สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน

2.4.2 ผู้บริหารมีกระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและ สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างแท้จริง

2.4.3 การตัดสินใจใด ๆ ของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย จะต้อง คำนึงถึงเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดยการตัดสินใจของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวง มีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งต่อทิศทางการดำเนินงาน พัฒนา และการจัดการศึกษาภายในศูนย์ นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา เด็กและเยาวชน

2.4.4 ผู้บริหารกระบวนการตัดสินใจโดยยึดประสบการณ์ส่วนบุคคล ผนวกกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย

2.4.5 ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เน้นการ กระจาย อำนาจและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนแต่ละ คนได้อย่างทันทั่วถึง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์แวดล้อม

2.4.6 ผู้บริหารมีการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

2.4.7 ลักษณะผู้นำเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.4.8 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative leadership) เป็นการนำที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย วางแผน ดำเนินงาน และประเมินผล มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การมีส่วนร่วม: ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร การกระจายอำนาจ: ผู้บริหารมอบอำนาจให้ บุคลากรตัดสินใจและดำเนินการ การสื่อสาร: ผู้บริหารสื่อสารข้อมูล ข่าวสาร นโยบาย แผนงาน ให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึง การสนับสนุน: ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจบุคลากร การเคารพ: ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็น ความสามารถ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคลากร

รูปแบบการบริหารดังกล่าว สามารถแสดงโครงสร้างที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกันอย่างมีระบบและเชื่อมโยงกันจากคำอธิบายข้างต้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจจึงขอแสดงเป็นภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพรูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่าง แบบทางการและอัตวิสัย สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดค่านิยมพระราชาเป็นฐาน

3. ผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

3.1 ด้านความถูกต้อง

เมื่อนำข้อมูลผลการประเมินความถูกต้องของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความถูกต้องของรูปแบบในทุกประเด็น พบว่า ผลการประเมินความถูกต้องของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ด้านความถูกต้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.018) โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุดได้แก่ ชื่อรูปแบบ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.788)

3.2 ด้านความเป็นไปได้

เมื่อนำข้อมูลผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบในทุกประเด็น พบว่า ผลการประเมินความความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.206) โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุดได้แก่ ลักษณะของผู้นำในการบริหารสถานศึกษา มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.430)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวคิดและหลักการ ในการบริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบทางการ รองลงมาได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการบริหารจัดการทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) ของ (Bush, 2003) ที่ได้กล่าวสรุปว่าการบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่และเป็นของรัฐ ส่วนใหญ่เหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal Model)

เนื่องจากเป็นรูปแบบการบริหารตามแบบแผนราชการในแนวดิ่ง ใช้การสั่งงานจากบนลงล่าง (Hierarchical System) ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจสั่งการสูงสุดตามกฎหมายกำหนดที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง ผู้บริหารมีอำนาจในการกำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบายโรงเรียน และเป็นตัวแทนของโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบต่อหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์ (2561) ที่ได้ศึกษาการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผลการวิจัย สรุปว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นรูปแบบทางการ (Formal Model) อีกทั้ง (Bush, 2003) ยังได้กล่าวอีกว่า การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบอัตวิสัย (Subjective Model) เป็นการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและความแตกต่างของแต่ละบุคคล การบริหารในรูปแบบนี้ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์สูง กล้าคิดนอกกรอบ กล้าเสี่ยง และไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์มากเกินไป การตัดสินใจมักขึ้นอยู่กับความคิดเห็นส่วนตัวหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญต่อก่านิยมและความเชื่อของส่วนบุคคลมากกว่าสภาพที่เป็นจริง และมียอมรับว่า สถานศึกษาเป็นการรวมตัวกันของบุคลากรที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งได้มาจากภูมิหลังและความนิยมส่วนบุคคล สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีวิธีการทำงานที่หลากหลายสำหรับบุคลากร และต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2545) กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาด้านตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ในส่วนของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบของการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ลักษณะของโครงสร้าง สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ และความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ เนื่องจากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องใช้กฎระเบียบทางราชการในการบริหารสถานศึกษา จึงเหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากกลุ่มศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โครงการพระราชดำริฯ ถือเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรจำนวนมาก กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำเป็นต้องมีระบบการบริหารที่รัดกุม มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน

2. รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีหลักการบริหารศูนย์การเรียนรู้ 4 ข้อ ดังนี้ 1) หลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง 2) หลักความเสมอภาคและเท่าเทียม การดำเนินงานจะให้ความสำคัญกับความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของทุกคน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนในอำเภอแม่ฟ้าหลวงสามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดเพศ วัย ฐานะ เชื้อชาติ หรือศาสนา 3) หลักบูรณาการและมีส่วนร่วม การดำเนินงาน มีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง และ 4) หลักความยั่งยืน การดำเนินงานจะมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข เนื่องจากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น การดำเนินงานจึงต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ยังมุ่งเน้นสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา หรือฐานะทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

วัตถุประสงค์ ได้มาจากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากศาสตร์พระราชา ผสมกับการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์การเรียนรู้เป็นรูปแบบทางการทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจึงให้ข้อเสนอว่า จะต้องผสานข้อความที่แสดงถึงการบริหารศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบทางการให้เข้ากับวัตถุประสงค์ โดยการใช้ภาษาที่แยบยล ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ 3 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ยึดมั่นในศาสนา ชาติ พระมหากษัตริย์ มีวินัย เคารพกฎกติกา รู้จักการเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ มีจิตสาธารณะ 2) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีความรู้ ความสามารถ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ 3) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีทักษะการประกอบอาชีพ สามารถจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ 3 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และ 3) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ วัตถุประสงค์เหล่านี้เกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่การเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้เรียนต้องมีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อดำรงชีวิตและประสบความสำเร็จในสังคม ความต้องการของผู้เรียน ที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียนความพร้อมของเทคโนโลยีและการเรียนรู้ที่ทันสมัย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพวัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 ข้อ มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืน

องค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ เนื่องจากองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่างแบบทางการและอ้อมวิสัย สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชาเป็นฐาน ถือว่าเป็นรูปแบบการบริหารแบบราชการ (Bureaucratic Models) ซึ่งเน้นการจัดแบ่งภาระหน้าที่ตามลักษณะของงานและความรู้ความสามารถของผู้รับผิดชอบงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยรูปแบบราชการมีหลักการในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) กำหนดเป้าประสงค์ระดับสถานศึกษา ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ของชาติและจังหวัด 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างแท้จริง 3) การตัดสินใจใด ๆ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย จะต้องคำนึงถึงเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ 4) กระบวนการตัดสินใจของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย 5) โครงสร้างของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เน้นการกระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์แวดล้อม 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 7) ลักษณะผู้นำเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา 8) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ คือ 1. ระดับในการกำหนดเป้าประสงค์ กำหนดโดยระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ กำหนดโดยใช้วิธีการตกลงร่วมกันของผู้บริหารและครู 3. ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจ ยึดตามเป้าประสงค์ที่ตกลงร่วมกันของผู้บริหารและครู 4. ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ ตัดสินใจโดยขึ้นอยู่กับเพื่อนร่วมงาน 5. ธรรมชาติของโครงสร้าง:หน่วยงานย่อย เป็นผู้กำหนดเอง 6. ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม: ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อ 7. ภาวะผู้นำ: ผู้นำที่พยายามแสวงหาความเห็นเอกฉันท์เป็นทั้งคนกลางและผู้มีส่วนร่วม 8. แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง: เป็นผู้นำที่มีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง เน้นการทำงานให้สำเร็จ

รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติใช้จริงภาครวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักการและวัตถุประสงค์ตามแนวศาสตร์พระราชฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการสังเกตและประสบการณ์ พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเกิดจากการสังเกตปัญหาและความต้องการของประชาชนจากประสบการณ์ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในทุกพื้นที่ของประเทศ ทรงเห็นและเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง และทรงคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง และด้วยเหตุนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้การยอมรับว่า รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าวมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมากสำหรับการนำไปปฏิบัติใช้ในการบริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันฤดี ปุยะติ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการงานอาชีพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราช เจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากขึ้นไปทุกรายการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากการพัฒนารูปแบบได้ยึดศาสตร์พระราชฯของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย มาใช้การศึกษาและพัฒนาเป็น รูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่างแบบทางการและอ้อมวิสัย สำหรับการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย โดยยึดศาสตร์พระราชฯเป็นฐานที่เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการอธิบายการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยสำนักในพระมหารัชมงคลและตั้งใจศึกษารูปแบบให้เข้าใจในทุกส่วนของรูปแบบเพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักการของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ใช้หลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง หลักความเสมอภาคและเท่าเทียม หลักบูรณาการและมีส่วนร่วม และหลักความยั่งยืน ในการดำเนินการตามรูปแบบ ดังนั้นในการใช้รูปแบบนั้นผู้ใช้จะต้องยึดมั่นและดำเนินการตามหลักการที่กำหนดไว้

1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ยึดมั่นในศาสนา ชาติ พระมหากษัตริย์ มีวินัย เคารพกฎกติกา รู้จักการเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจ มีจิตสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต มีความรู้ความสามารถ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีทักษะการประกอบอาชีพ สามารถจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทราบบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบเพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาต่อไป

1.4 องค์ประกอบการบริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย ในระดับสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย นำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างแท้จริง ในการตัดสินใจจะต้องคำนึงถึงเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสำคัญ มีกระบวนการตัดสินใจที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์แวดล้อม ในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ในการมอบหมายงาน สนับสนุนการเชื่อมโยงสภาพแวดล้อมในการบริหารสถานศึกษากับทุกภาคส่วน ร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้หรือสถานศึกษาอื่นที่จะนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารข้างต้นให้เข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าวกับ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ ที่อยู่ในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงรายจังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). **แนวทางการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
- พระมหาธีรเพชร มาตพงษ์. (2561). **การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.
- วันฤดี ปุยะติ. (2564). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการด้านการงานอาชีพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ**. 7(2): 86-98.
- สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง. (2556). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- Bush, T. (2003). **Theories of Educational Leadership and Management**. (3rd ed.). London: SAGE Publications Ltd.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). **Model of Teaching**. (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Phengsawat, W. (2010). Research on developing models. **Rajabhat Sakon Nakhon University Journal**. 2(4): 2-14. [In Thai]
- Udomsree, T. (2015). **The School Management Model to Enhance the Professional Learning Community in Classroom Action Research**. (Ph.D. Independent study in Educational Administration Division. Faculty of Education, Chulalongkorn University). [In Thai]